

Teorie Mezinárodní politické ekonomie

Mezinárodní politická ekonomie
2008

	STÁT – TRH (vztah)	POKROK - CÍL	POLITICKÁ MOC (její role)	ANARCHIE-REŽIMY	KONFLIKT
Nacionalismus	Ekonomické aktivity - podřízeny cíli <i>budování státu</i> a zájmům státu- prvotní je stát a národní bezpečnost a tudíž vojenská síla -> základ fungování MV.	<i>Průmysl</i> = soběstačnost, nezávislost, vojenská síla + přelévání; celkový (ek.) <i>rozvoj</i> + schopnost ovlivňovat globální ekonomiku - <i>relativní zisk</i> .	<i>Základ</i> organizace společnosti, – využití moci vede k růstu bohatství; <i>Ekonomika</i> – významný <i>zdroj</i> (aspekt) <i>moci</i> .	<i>Realita</i> MV; ek. režimy <i>produktem</i> konkrétních mocenských zájmů největších <i>států</i> .	<i>Přirozená</i> součást MV; GE <i>nová aréna</i> pro mocenský konflikt o relativní zisky.
Liberalismus	Trh zvyšuje <i>ekonomickou efektivitu</i> , maximalizuje ekonomický růst a zlepšuje život lidí/ zároveň vede k posilování pozice země a činí ji mocnější.	<i>Nárůst bohatství</i> na hlavu – ekonomika má být lineárně rostoucí a maximálně flexibilní – <i>absolutní zisk</i> .	Trh a moc - <i>napětí</i> ; tržní síly překonávají bariéry státní moci; moc je užitečná k <i>managementu</i> ekonomiky – (tržní selhání, veřejné statky)	<i>Překonána</i> interdependencí; režimy – <i>veřejný statek</i> – prostředek managementu - <i>spontánní</i> vývoj.	<i>Reziduálně</i> tam, kde stále tradiční ekonomika; Interdependenc e zvyšuje <i>kooperaci</i> a náklady konfliktu.
Marxismus	Stát i trh jsou <i>prostředky dominance</i> kapitalistické třídy, akumulace bohatství na úkor mas.	<i>Revoluce</i> – změna zakořeněného řádu – beztřídní společnost, nutná sebedestrukce kapitalismu jako iracionálního systému.	<i>Nástroj</i> kapitalistické třídy k udržení stávajícího systému.	<i>Světový systém</i> – <i>propojení kapitalistických tříd</i> do světového centra; režimy <i>projevem</i> této <i>dominance</i> .	<i>Potlačen</i> světovým systémem – <i>latentně</i> zůstává jak inter. – tak intra... - převládne/ svrhne systém.

Teorie „dvojí ekonomiky“

- *Adam Smith, John Hicks*
- Každou ekonomiku lze popsat jako moderní či tradiční (poměr sektorů)
- Tradiční ekonomiky/sektory jsou postupně nahrazovány moderními, a inkorporovány do mezinárodního ekonomického systému
- Moderní hodnoty vytlačují tradiční
- Vzestup tržní ekonomiky - přírozený důsledek fungování uvolněných tržních sil
- Průvodní jevy: monetarizace, urbanizace, integrace, interdependence
- Modernizace světa je důsledek vnitřních charakteristik trhu (vs zaostalost)

Teorie „moderního světového systému“

- *Paul Baran, Andre G. Frank, Immanuel Wallerstein*
- Předpokládá kapitalismem sjednocený svět, postavený na hierarchii třídami ovládaných států
- Jediná kapitalistická světová dělba práce
- Světová ekonomika se skládá z dominantního centra a závislé periferie (exploatace)
- Charakteristiky systemu důvodem pro zaostalost
- Jádro se specializuje na průmyslovou výrobu, periferie je odsouzena k produkci surovin (neměnné)
- Rozdílem mezi centrem a periferií je nakonec síla státu (terms of trade)
- Státy lze dělit na tvrdé (ovlivňují SE ve svůj prospěch) a slabé
- System se reprodukuje – nakonec se ale zhroutí (zák. kapitalismu)

Teorie „hegemonické stability“

- *Stephen Krasner, Robert Gilpin, Charles Kindleberger*
- Liberální světová ekonomika potřebuje hegemonu, který usiluje o vytvoření silného mezinárodního režimu
- Ústup mocnosti pak předznamenává oslabení takového režimu
- Předpoklady: hegemon, liberální ideologie a společný zájem
- Veřejný statek vynucení participace na nákladech (freeriding)
- Hegemon příkladem
- Ústupu hegemonu:
 - nástup nového hegemonu,
 - pokračování stávajícího režimu koordinované hlavními ekonomikami
 - období ekonomických a politických konfliktů

Neoklasická ekonomie

- Perfektní konkurence
- Perfektní informace
- Konstantní výnosy
- Klesající výnosy z investic
- Růst: důsledek akumulace kapitálu, vstupu pracovní síly a technologického pokroku
- Role státu omezená
- Konvergence

„Nové teorie“

- Oligopolistická konkurence
- Úspory z rozsahu
- Technologické změny
- Historické procesy
- Instituce
- Geografie
- Dynamika IPE

Teorie endogenního růstu

- *Paul Romer, Robert Lucas*
- Technologický pokrok výsledkem záměrných investičních rozhodnutí (znalosti samostatným faktorem)
- Zakletý kruh růstu (investice-produktivita-investice)
- Úspory z rozsahu – růst nemusí zpomalovat
- Role státu významná
 - podpora úspor
 - podpora tempa investic
 - podpora výzkumu a vývoje
- Konvergence není nutná – počáteční výhoda jako permanentní výhoda

Nová ekonomická geografie

- *Paul Krugman, Brian Arthur, Paul David*
- Ekonomické aktivity teritoriálně koncentrovány (dlouhodobě)
- Náhoda - „path dependence“ - kumulativní procesy
- Prvotní lokace – brzký start – výhoda
- Sebe-posilující se procesy, zvýrazňování nuancí, setrvačnost lokace, aglomeratizace
- Rigidní struktura jádro/periferie
- Centrifugální vs. centripetální tendence
- Významná role státu – posilování centripetální tendence
- Držba jádra: příjmy, moc, nezávislost
- Snaha o změnu / zachování statu quo – dynamika světové ekonomiky

Teorie strategického obchodu

- *Henry Rosovsky*
- Podporuje využití protekcionismu, průmyslových politik a podpor
- Nedokonalé trhy – strategické chování firem
- Oligopoly v high-tech – jádro ekonomiky, cíl firem i státu
- Duální význam – konkurenceschopnost a moc
- Vlády:
 - pomáhají strategickému chování firem (ochrana trhu, subvence, optimální clo)
 - vytvářejí pozitivní externality (VaV, lidský kapitál)
- Mezinárodní obchod nezajistí optimální uspořádání z pohledu firem ani státu